

Šīs kartes īpašniekam ir autisms (ietver arī Aspergera sindromu)

Šo karti ir izdevusi Nacionālā Autisma apvienība. Karte sniedz Jums skaidrojumu par to, ko var sagaidīt, satiekot personu, kurai ir autisms.

Autisms ir traucējums, kas ietekmē sociālās un komunikācijas prasmes.

Cilvēki, kuriem ir autisms, var uzvesties neparedzami, jo viņiem ir grūtības saprast sociālās situācijas un valodu.

Lūdzu, palīdziet, izrādot sapratni un toleranci.

Personai, kurai ir autisms, ir grūtības ar sociālo mijiedarbību, komunikāciju un iztēli, persona var izrādīt kādu no sekojošām īpašībām:

Sociālajā mijiedarbībā

- Izskatās izolēts vai arī nerūpējas/neuztraucas par citiem
- Nevar saprast citu cilvēku ķermeņa valodu vai nevar saprast nepieciešamību pēc taktiskuma
- Uzvedas nepiemēroti/neatbilstoši vai arī savādi
- Izvairās no acu kontakta, kad uztraucas vai kad izjūt grūtības (spriedzi)
- Nepatīk fizisks kontakts

Komunikācija

- Var nesaprast balss toni, žestus vai tādas ekspresijas kā sarauktu pieri vai smaidu
- Uztver salīdzinājumus un metaforas literāri
- Ir grūti uzturēt sarunu
- Var šķīst, ka ir strīdīgs, ietiepīgs vai dusmīgs
- Var būt arī pārlieku piekāpīgs, piekrist visam, arī gadījumā, ja nav taisnība
- Var izmantot formālu, oficiālu, samākslotu vai pedantisku izteiksmes veidu (valodu)
- Var izskatīties neuzmanīgs vai neatsaucīgs (var nesekot norādēm, neatbildēt)
- Var būt pārmērīgi atklāts līdz pat nepieklājības pakāpei

Iztēle

- Nevar paredzēt savas darbības sekas
- Ļoti uztraucas, ja rutīnā ir izmaiņas vai/un negaidītu notikumu gadījumos
- Patīk radīt noteikumus, var pārlieku reaģēt, ja cilvēki tos pārkāpj
- Bieži ir īpašas intereses, kas var kļūt par obsesijām
- Ir grūti uztvert vai arī iztēloties otra cilvēka viedokli

Ko darīt, ja domājat, ka personai ir autisms

Cilvēki ar autismu var runāt arī ļoti un skaidri, tomēr var būt grūtības pilnībā saprast runu. Viņu šķietamā neatkarība var slēpt viņu izolāciju un sociālo nevarību.

Kad Jūs runājat ar cilvēku, kuram ir autisms:

- Pirmkārt, izskaidrojiet, ko Jūs domājat darīt un pārliecinieties, ka persona saprata
- Izmantojiet skaidru, vienkāršu valodu, runājiet īsiem teikumiem
- Jautājiet tiešus, viennozīmīgus jautājumus
- Izvairieties no ironijas, sarkasma vai metaforām
- Dodiet personai papildu laiku padomāt vai rīkoties tā, kā teicāt
- Atcerieties, ka, ja viņš vai viņa izvairās no acu kontakta, tas nenozīmē viltību vai nerespektēšanu

Svarīgi ieteikumi tiesībsargājošajiem profesionāļiem (policistiem, prokuroriem, tiesnešiem u.c.)

Persona ar autismu ir viegli ievainojama gan kā cietušais (upuris), gan kā liecinieks vai aizdomās turamais. Viņu grūtības ar komunikāciju, mijiedarbību un iztēli ierindo viņus neizdevīgā stāvoklī gadījumos, kad viņu darbības/rīcība un uzvedība tiek nepareizi saprasta. Ir svarīgi sazināties ar Piemērotu Pieaugušo.

Atbilstoši Pasaules Veselības organizācijas Starptautisko Slimību klasifikatoram (SSK-10), autisms un Aspergera sindroms tiek identificēti kā mentālie un uzvedības traucējumi. Latvijā tādējādi jāpiemēro Ārstniecības likuma XI nodaļa, kā arī Kriminālprocesa likuma 83.pants par aizstāvja obligātu piedalīšanos un citi pantī.

Ja Jūs domājat, ka Jūsu klientam/personai ir autisms, lēmuma par tiespsihiatrisko ekspertīzi pieņemšana un atzinuma saņemšana no eksperta, kas nodarbojas ar autismu un Aspergera sindromu, var būt viņu interesēs. Tādējādi tiek ievēroti arī vispārējie cilvēktiesību standarti.

NAS Autisma Palīdzības Līnijas telefons: 0845 070 4004 (darbojas no pirmdienas līdz piektdienai, no 10-16). Ja Jūs atrodaties Apvienotajā Karalistē un nerunājat angļu valodā, tad ir iespējams saņemt informāciju arī latviešu valodā. Asociācijā ir informācija par speciālistiem, kuri ir eksperti šajā jomā. Lūdzu aplūkot arī tiesībsargājošo profesionāļu sadaļu Nacionālās Autisma Apvienības mājas lapā :www.autism.org.uk/cjp

Lai iegūtu vairāk informāciju, sazinieties ar Autisma Palīdzības Līniju :0845 070 4004 (darbojas no pirmdienas līdz piektdienai, no 10-16)

www.autism.org.uk

www.info.autism.org.uk



The National
Autistic Society

© The National Autistic Society 2009

The National Autistic Society is a company limited by guarantee registered in England (No.1205298) and a charity registered in England and Wales (269425) and in Scotland (SC039427), registered office 393 City Road, London, EC1V 1NG.